

Työn tuottavuus ja julkiset palvelut

Essi Eerola (VATT)

Helsingin kaupunki – valtuustoseminaari

12.8.2021

Taustaa – tuottavuudesta ja mittaamisesta

- Työn tuottavuus on pitkällä aikavälillä tärkein tekijä elintason nousun taustalla.
- Tuottavuus on tulosten ja panosten suhde.
- Tuottavuus vaihtelee paljon yritysten ja toimipaikkojen välillä.
- Markkinatuotannossa tärkeä tuottavuuskehityksen taustatekijä on ns. luova tuho: korkean tuottavuuden yritykset kasvavat, matalan tuottavuuden yritykset supistuvat.

Kaupungit, työmarkkinat ja tuottavuus

- Kaupungistuminen ja ns. kasautuminen vaikuttaa yritysten tuottavuuteen (Haapamäki ym. 2020).
- Monipuolinen työmarkkina yksi keskeinen tekijä
 - Työntekijöiden ja yritysten tehokkaampi kohtaaminen, työntekijöiden liikkuvuus ja yritysten välinen kanssakäyminen, resurssien jakaminen
- Poliittikatoimilla voidaan vaikuttaa epäsuorasti
 - Työmarkkina allokoit resurssit sitä tehokkaammin mitä helpompi työpaikkaa on vaihtaa
 - Kohtuulliset asumiskustannukset ilman jonottamista
 - Liikennejärjestelmät ja saavutettavuus

Mittaaminen vaikeaa julkisen sektorin tuotannossa

- Puuttuvat hinnat
 - Julkisen sektorin tuotantoa ei myydä markkinoilla, joten arvonlisäyksen volyymia ei voi laskea samalla tavalla kuin markkinatuotannossa.
 - Puuttuu tietoa siitä, mikä julkisen sektorin tuotoksen arvo sen käyttäjille
 - Lisäksi julkisen sektorin tuotoksen hintojen muutosta ei tiedetä
- Ei välttämättä kattavaa tietoa kaikista tuotoksista
 - Käytettävissä olevat tiedot eivät välttämättä heijasta riittävän kattavasti kaikkia yhteiskunnan arvostamia tuotoksia (ks. Simpson 2009)

Miksi julkisen sektorin tuottavuus tärkeää?

- Tuottavuuskasvu palveluissa on usein hitaampaa kuin esim. teollisuudessa
- Silti palkkakehityksen seurattava teollisuuden palkkakehitystä, koska palvelusektori kilpailee samasta työvoimasta
- Talouskasvu ei yleensä ratkaise julkisen talouden rahoitusongelmia, mutta tuottavuuskasvu julkisissa palveluissa auttaisi paljon
- Myös julkisella sektorilla tuottavuuseroja
- Jollakin tavalla pitää pyrkiä siihen, että parhaat käytännöt leviävät

Mitä voi tehdä?

- Kehitetään palveluyksikkökohtaista (terveyskeskus, koulu jne.) tilastointia ja vahvistetaan yhteistyötä tutkijoiden kanssa (ks. esim. Pursiainen ym. 2011)
- Tarkastellaan osittaismittareita organisaatiotason mittareiden rinnalla
- Hyödynnetään tutkimuksessa tutkimusasetelmia, jotka mahdollistavat uskottavien vaikutusarviointien tekemisen
 - Tarkastellaan jonkin instituution tai politiikkatoimen muutoksen vaikutuksia osittaistuottavuuteen (esim. Bloom ym. 2015)
- Panostetaan yleisemmin tuottavuuskasvun edellytyksiin (esim. hyvin toimiva työmarkkina-alue)

Kiitos mielenkiinnosta!

Kirjallisuutta:

- Bloom, N., Propper, C. Seiler, S., Van Reenen, J. (2015): The Impact of Competition on Management Quality: Evidence from Public Hospitals, The Review of Economic Studies 82(2), 457–489.
- Haapamäki, T., Kauhanen, A., Laakso, S., Metsäranta, H., Ojanperä, M., Riukula, K., Väänänen, T. (2020): Kasautumisvaikutusten arvioinnin menetelmät liikennejärjestelmän kehittämisen vaikutustarkastelussa, ETLA Raportit 101.
- Pursiainen, H., Pääkkönen, J., Seppälä, T. (2011): Julkisten palvelujen tuottavuusseurannan kehittäminen, Valtioneuvoston kanslian raporttisarja 14/2011.
- Simpson, H. (2009): Productivity in Public Services, Journal of Economic Surveys 23(2), 250–276.
- Tuottavuuslautakunta (2019): Tuottavuuden tila Suomessa : Miksi sen kasvu pysähtyi, käynnistyykö se uudelleen? Valtiovarainministeriön julkaisuja 2019:21.